

Motion till riksdagen 2020/21:323

av Anders Åkesson och Lars Thomsson (båda C)

Markavvattning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt anpassa regelverket, bl.a. avseende inriktningen på markavvattning, så att den akuta problematiken med torka och vattenbrist kan hanteras snarast och senast inom den aviserade propositionen, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Stora delar av sydöstra Sverige ligger i så kallad regnskugga efter det småländska höglandet och har därför en relativt låg nederbörd. De norra och södra delarna av Öland samt Gotland och Smålands-/Blekingekusten är bland de torraste platserna i Sverige. Vinden är ofta hård, och öarna ligger i topp i solligan över sommarens soltimmar. Klimatanalyser visar att det i framtiden generellt kommer att bli torrare i denna del av landet och framför allt under sommarhalvåret. På Öland kommer det att bli torrare under hela året. Studien visar också att tillfällena med höga flöden och översvämningar till följd av skyfall kan komma att öka samtidigt som det kommer att bli stor risk för brist på vatten under sommarhalvåret. Årsserien för väder 2016 visar med skrämmande tydlighet att klimatmodellerna ovan redan börjat sätta sina avtryck.

Samtidigt växer vattenbehovet generellt i landet och på de båda öarna i och med fler anslutningar till kommunalt vatten, en ökande livsmedelsproduktion och en växande besöksnäring. Regionalt pågår en diskussion om behov av samhällsberedskap och en anpassad lagstiftning vid extrem torka, en beredskap motsvarande den som finns vid översvämningar.

Efter flera torra både vintrar och somrar är grundvattennivåerna i sydöstra Sverige, Öland och Gotland extremt låga. Avsaknaden av påfyllning i vattenmagasinen har lett till en mycket ansträngd situation såväl i va-systemen som för enskilda vattentäkter. Förberedelser för att dämna upp mer vatten pågår på flera platser, och ytterligare undersökningar om nya uttagsplatser genomförs. Avsaltningsanläggningar för vatten från Östersjön har projekterats och byggts bl.a. på Öland och på Gotland.

En bidragande orsak till problemen är att det idag sker en snabb avrinning av ytvatten till diken och vattendrag ut i Östersjön. Detta är en följd av att skog, ängsmark, mossar och sjöar dikades ut i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Många naturliga vattenreservoarer försvann i och med detta. Dagens lagstiftning är också framför allt utformad i syfte att hantera behovet av markavvattning. I motsvarande grad är lagstiftning och regelverk kring uppdämning och lagerhållning av vatten anpassad till generella årsflöden och förhindrar idag att med en regional anpassning utnyttja de relativt stora flöden av ytvatten under en kort tid som via kanaler och diken går ut i Östersjön. Med den problematik som beskrivs ovan med tilltagande vattenbrist och torka uppstår även ett behov av att kunna skapa och reglera både tillfälliga och långsiktiga vattenfördröjande åtgärder. Det handlar om dämning för påfyllnad av ytvattentäkter, att få vatten att stanna kvar i en våtmark för att infiltrera till grundvatten, men också för att kunna magasinera markvattnen att använda på åkermark för en tryggad skörd. Gällande vattenlagstiftning medger inga regionalt motiverade undantag för att tillåta dämmande åtgärder, inte ens vid force majeure, det finns därför som vi ser det ett akut behov av att särskilt uppmärksamma svårigheterna med att använda dagens regelverk i händelse av långvarig torka.

Mot bakgrund av det ovanstående vill vi därför att riksdagen ställer sig bakom att ge regeringen till känna att den bör ta initiativ för att skyndsamt anpassa regelverket som idag är generellt och huvudsakligen är inriktat på markavvattningsperspektivet så att denna akuta problematik med torka och vattenbrist kan hanteras snarast.

Anders Åkesson (C)

Lars Thomsson (C)